

תזריע

מאמרים ושיחות ממייך הגה"צ
רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א

בפרשיות אלו שנתפרשו בהם הלכות טומאה וטהרה, יש לימוד עצום לקירבה הגדולה שבין ישראל לאביהם שבשמים, אשר יש זמנים שהוא טהור וקרוב, וזמנים של ריחוק, כלשון הנביא ישעיה (נ"ז י"ט) "בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו", שהמצורע מלשון מוציא רע, שדיבר לשון הרע בשפתיו, וע"י הדיבור שאינו כהוגן המשיך עליו רוח טומאה ונעשה רחוק. כלשונו הטהור של האוה"ח הקדוש (דברים כ' י') "על דרך אומרו לרחוק ולקרוב", שבעל עבירות יקרא רחוק מהשכינה, שהיא מקור הקדושה שממנה הוא מחצב הנשמה העליונה". וכמאמר השל"ה הקדוש, דאף בזמנינו כשאין רואים צרעת בגוף המדבר לשון הרע, עדיין נפשו מצורעת ומתרחק מהבורא.

בעידן רעוא, כשמתקבצים ישראל יחדיו להתעורר ולשוב על פגם הלשון שלא ימצא עוד בקרבנו ולא תסתלק שכינה מישראל חלילה, מותר גם לבכות לקיים "ומלתם את ערלת לבבכם" כדי שיקיים הבורא הבטחתו "ומל ה' אלקיך את לבבך", שאדם מקדש עצמו למטה מעט מקדשים אותו מלמעלה הרבה, בבחינת עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו.

צריכים לעקור הרע ולהכניעו, כמאמר הבעש"ט הכנעה הבדלה והמתקה, ע"י שמבדילים בין הטוב לרע בידיעה ברורה מהו טוב ומהו רע, ע"י נכנע הרע ונמתק. עיקר כל העיקרים של מלחמת הרע נגד הטוב, הוא ע"י שמתדבק בטוב עד שהאדם אינו מבחין בין טוב לרע ואז נתפס ברשתו חלילה. וראיתי בספרו של הסטייפלער זצ"ל שכתב מרורות על זה היצר שמצא איך להתיר דיבור לשון הרע, שהמציא בעולם מציאות של מפלגות מה שנקרא 'פארטייען', ולמען מפלגתו כבר מותר לו לדבר על כולם כל דבר אסור ל"ע כאילו למען חקר האמת, ולמען מפלגתו יכול לנעוץ ולנאץ ולטורח וכו', ועדיין מרקד יצר זה בינינו ומן המותר להאריך בו בדיבור שהוא ידוע לכל.

הנה על יצר זה אין עצה אחרת רק לקבוע לימוד קבוע מידי יום בספר חפץ חיים ושמירת הלשון, להבין כמה איסורים נוראים כלולים בדיבורים כאלו, וכל זמן שאין רעהו מומר וכופר אין ננמצא שום היתר לדבר בו סרה גם אם הוא מצדד במפלגה או בשיטה אחרת, והשכינה מייללת ומתמהת "תשב באחיק תדבר בבן אמך תתן דפי, אלה עשית והחרשת" (תהילים נ' כ"א), הקב"ה תמה וכי על רצון הבל של רגע שאין בו טעם, מסלקים השכינה ונותנים דופי בבן אמך שגם הוא בן של השכינה כמוך, "אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו" (תהילים י"ב ה'), ומגבירים את כח הנחש הקדמוני עד שנפשו מצורעת, והולך ומתרחק מה' עד שמילתו על לשונו שעזב ה' את הארץ ואין יכולים לעבוד את ה' באמת כמו שעבדו בדורות הראשונים, כאילו "אין האיש בביתו הלך בדרך מרחוק, צרור הכסף לקח בידו ליום הכסא יבא ביתו" (משלי ז' י"ט-כ') חלילה וחלילה. והקב"ה נענה לעומתו ומתמיה מדוע אתה מוציא שם רע על בתולת ישראל, "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני", מה רעה עשיתי לך שגמלת לי כך... "הלא אם חיטיב שאת", הבורא מצפה עליו שישוב, ובעת הזאת מעניק לו חיות ובני חיי ומזוני, על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה, ותחת זאת מעליל עלילות במשואות שוא ומדוחים כאילו עזב ה' את הארץ.

"אז נדברו איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע", לעת כזאת שיושבים חברים מקשיבים יחדיו וטובלים נשמות ישראל זה בזה, על זמן זה נאמר "מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל", נקבל על עצמינו לראות רק טוב על ישראל, ולדבר אך טוב, "כי ה' דיבר טוב על ישראל", ואת ערלת הלב שגורם לראות רע, נכרית מן העולם "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד", ואז יקשב ה' וישמע וימול את לבבינו, שלא תהיה ערלת הלב כרוכה אחרינו ככלב, שהוא הגורם למחשבות רעות ולנסיונות.

ומטעם זה פתחה תורה את פרשיות טומאה וטהרה במצות מילה "וביום השמיני ימול בשר ערלתו", משום שכל מציאות הטומאה בעולם מקורו בערלה הטמאה, אשר זה היה פגם חטא עץ הדעת שהטיל הנחש וזהמא בחוה ונעשה תערובת טוב ורע בכל העולמות, ומזוהמא זו נמשך הערלה ונמשכת טומאת לידה וטמאה שבעת ימים. וכמו שיש מילה בגשמיות, יש מילה ברוחניות, וברוחניות יש ערלת הלב וערלת הפה, שאמר משה "ערל שפתיים", ואם מלביש חלילה יצה"ר בנפשו ומושך בערלתו ערלת הפה ע"י שמדבר רעה בבני אדם, ממשיך על עצמו את כל האיסורים החמורים שבין

אמנם כל ענין הריחוק והקירוב, הוא בהתייחס אל האדם בלבד, אולם מצד הבורא ב"ה אין בו מושג של קירוב וריחוק, ד"אני הו"ה לא שניתני", מלוא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, ובכל מקום ומצב שנמצא אדם בו, שרוי הבורא כביכול יחד עמו, כמו שאמרנו זה עתה ב"מזמור לדוד", "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי" (תהילים כ"ג ד'), ומה שהאדם בחטאו מרגיש עצמו מרוחק מהבורא, הוא מצד "תייסרך רעתך", אולם הבורא אינו מרחיק עצמו ממנו ואדרבה מצפה עליו שישוב אליו ומיד יקבלנו באהבה. ואולי זה פירוש של "מוציא רע", שמוציא רעה מעצמו, אולם זה רק מעצמו ולא מצד הבורא, כי סגולת החטא הוא להכניס עצבות ומ"ש להרגיש שהוא רחוק מאד מהבורא, והיצר מדבר על לבו שכמעט אין לו תקוה מעוצם המרחק שנתרחק מהבורא, אולם אין במחשבות אלו קורטוב של אמת, כי מצד הבורא ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, נשמתו חלק אלוהי ממעל הוא, ואם נתלבש בלבושים צואים של חטא, מוטל עליו רק להסיר הלבושים ולרחוץ עצמו מן הזוהמא ולהשיג לבושים נקיים חדשים, אולם אינו פוגם בעצמיות הנשמה שהיא טהורה.

והנה החטא הזה של לשון הרע, מוציא רע, מה שגורם שנאת חינום, הוא אשר גרם לחורבן הבית, ובסיבת חטא זה ירדו ישראל לגלות, ועד היום עודנו מרקד בינינו. ואיתא בגמ' תענית (ח' ע"א) "אמר ריש לקיש מאי דכתיב "אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון", לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרים לו ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך, אמר להם ואין יתרון לבעל הלשון". זהו מוסר נוקב ויורד, שהמדבר לשון הרע דומה לנחש שאין לו הנאה וטעם בעת שנושך וממית, כך המדבר לשוה"י ממית בני אדם בדיבורו ואין לו מזה שום הנאה לחיך, כמש"א "אין יתרון לבעל הלשון".

ועבור חטא זה שאינו אפילו בגדר תאוה, כי אם רצון ריק מתוכן של הנאה, עבורו חרב הבית וירדו ישראל לגלות, ועד היום סובלים ממנו, ומסלקת השכינה מישראל, או לנו ואוי לנפשנו. וראה מה שאמר דוד המלך בתהילים "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע", חיים פירושו השראת השכינה, זה האיש שחפץ חיים שתשרה עליו שכינה, צריך לנצור לשונו מרע שזה תנאי להשראת השכינה, משום שלהשראת השכינה מבקש הקב"ה כלי מחזיק ברכה, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום, וע"ז תיקן הרבי ר' אלימלך זי"ע התפילה "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם", וכמה פעמים ביום אנו מתפללים "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו", שהשראת השכינה הוא ע"י השלום.

והנה כתב ה'תולדות' על דברי ה"ט"ז שיותר לבכות בשבת דמעות של אהבה כדמעותיו של רבי עקיבא, וביאר שבכיה מתוך תשובה של "ומלתם את ערלת לבבכם", מותר בשבת מדין מילה דוחה שבת, אשר על כן לעת כזאת

הרה"ק מאפטא חלה פעם עם דלקת בגרונו, ובימים ההם היה דלקת בגרון חולי מסוכן מאד שלא היה עבורו רפואה והיה פיקוח נפש ממש. הרה"ק מרוזין ז"ע היה אז באותו עיר והוא עלה לבקרו. אחרי הביקור יצא הרה"ק מאפטא אל בית האכסניא של הרה"ק מרוזין להחזיר לו ביקור גומלין וישבו שניהם אצל השולחן, בעל האכסניא היה אדם פשוט ביותר וכדי לשלם לו מעט על הטובה של הכנסת אורחים החליטו שני הצדיקים להושיבו ביניהם בראש השולחן, וביושבו שם בין שני הצדיקים שאלו הרה"ק מרוזין איך הוא מרגיש ביושבו במקום חשוב כזה, והלה שהיה בור ועם הארץ רצה להשיב תשובה נאה אך לא הבין הרבה, והשיב ברוב תמימות שהוא מרגיש ממש כ"שושנה בין החוכים"... הרה"ק מאפטא בשומעו התשובה שחק מאד, והצחוק גרם שנפתח הפצע בגרונו ויצא כל הפסולת ועי"ז חזר לבריאותו.

אנפין חדתי

אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא וביום השמיני ימול בשר ערלתו (ויקרא י"ב ב-ג). הנה ענין הטומאה הוא סוד השבירה, וכדחזינו בטומאה שמביא לידי פירוד היפך התיקון, וגילוי הטומאה הוא ע"י הדם הרומז לו' מלכי אדום מלשון אדום צבע הדמים, והתיקון בטהרה הוא בבירור הדמים כענין בירור המלכים, והיינו בירור האורות הנפולים מתוך הקליפה והעלאתן, אז יש כח לקדושה בעולם התיקון להתייחד, אשר על כן ימי הטהרה המה בו' ימים נגד הז' המדות ו"ק ומלכות המיטרהים לקראת היחוד. וגם בדכר יש ענין של שבירה ותיקון, הוא סוד הערלה וכריתתו ביום השמיני הרומז למלך השמיני הדר הוא מלך התיקון והוא נגד יסוד כמבואר בכתבי האריז"ל, וזה הטעם שמיד אחר טומאת שבעת ימים כתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו, מה שלכאו' אינו שייך כאן לפרשה, רק בא להורות כנ"ל.

והנה העולם נברא בשם שד"י שאמר לעולמו די, והוא השם של יסוד, אמנם כאשר יש פגם ביסוד אז אין מלכות להדר מלך התיקון, ומתגלה רק קצה השם שד"י היינו רק סופי אותיות המילוי (שי"ן דל"ת יו"ד) אותיות נד"ת, כי הפגם ביסוד הוא ענין השבירה והוא סוד הדם נידות, ויתר האותיות של השם במילוי (שי"ן ד"ל י"ו) גימ' ש"ס כמספר ג' חילופים שיש לשם הוי"ה טדה"ד כו"ו מצפ"ץ (היוצאים מחילופים באותיות שלפני הוי"ה ושלאחריו ובחילוף אתב"ש) הרומזים לדין, ובזה יובן מה שנרמז בתיבות כימי נדת דותה (מלא ו') **טמאה** השוה למספר הז' מלכים דמיתו **בלע יובב חשם הדד שמלה שאול בעל חנון**, ואחר בירורם יהיה גמר התיקון לכן עולה ג"כ בגימ' **מגדל עוז שם הוי"ה בו ירוץ צדיק ונשגב** סוד היחוד השלם של צדיק ומגדל יסוד ומלכות כידוע.

עוד יש רמז להא דאיתא בזוה"ק על חמשה חלוקי אבנים שהכניס דוד המלך למקלע והרג בהם את גלית, דה' חלוקי אבנים אלו המה חמשה תיבות שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אשר נתייחדו במקלע להיות אחד ובכח היחוד הכניע דוד את הקלי' והרג את גלית, נמצא שהיחוד של שמע ישראל הוא גופא סוד התיקון, לכן **כימי נדת דותה** המילוי לבד בלי הפשוט (במילוי ב"ן, היינו ו"ו ה"ה) גימ' שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה, גם **כימי נדת דותה טמאה** המילוי לבד בלי הפשוט (וא"ו במילוי א' וה"ה במילוי ה') גימ' **אלף תרפ"א** מספר השם כ"ב של ברכת כהנים (אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם) הוא השם המעורר השפע, כי השפע תלוי בסוד הדמים, בבירור ה' דמים טמאים וה' דמים טהורים ואח"כ נעקר הדם ונעשה חלב וכו' כמבואר בארוכה בשעה"כ בדרושי פסח וספירה.

גם בפסוק **והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עם טמאה** (ויקרא ט"ו ל"ג) בחישוב תיבת והדוה מלא ו', יעלה הפסוק בגימ' **בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ** עה"כ ועם הכ"ח אותיות שהם כ"ח מעשיו הגיד לעמו, להורות על תיקון הטומאה בארץ והתחדשות הטהרה אשר הוא כהתחדשות בריאת שמים וארץ בגילוי תכלית הבריאה. עוד רומז תיבת **והדוה** לשם הוי"ה הקדוש, ו"ה דו"ה, אותיות ד"ו גימ' י', הרי ו"ה י"ה, להורות על הפירוד באותי' השם בעת הטומאה.

אדם לחבירו, שנאת חנם כעס ונקמה רחמנא לשיזבן, אשר כל אלו מעכבין את משיח צדקינו מלהתגלות בעת שאנו עומדים ומייחלים לביאתו ואיננו מבינים את אריכות הזמן מדוע בן ישי לא בא גם תמול גם היום... החי יתן אל לבו בעת קדוש כזה, "וחישיב עם קונהו" לשוב אל שורש הרצון, כשנזכרים מהו מקור מוצא נשמותינו ואיך כל נשמות ישראל בכללות יחדיו הם קומה אחת שלימה ואין שייך לדבר על זולתו שום רע משום שאז הוא כמדבר על עצמו ועל הבורא חלילה וחלילה, ויתן אל לבו ללמוד את ספריו הקדושים של בעל ה'חפץ חיים', אשר עצם הלימוד מעורר הלב להישמר מן החטא, ולכבו יבין ושב ורפא לו.

רבי שמעון בר יוחאי בקיבוץ התלמידים באדרא קדישא בעת שגילה להם רזין דרזין, פתח את דבריו בפסוק "ה' שמעתי שמעך יראתי", התם יאית הוה למהוי דחיל, אנן בחביבותא תליא מילתא, שנאמר ואהבת את ה' אלקיך, שנאמר אהבתי אתכם אמר ה', לעורר האהבה, וע"י האהבה הזו יכרות הערלה. וכל חיותינו כיום הזה כאשר עבר קציר כלה קיץ הוא רק מתורתו של רשב"י, לכן צריכים אנו להתחזק בדרכו "בחביבותא תליא מילתא", לראות רק טוב על ישראל, ולעבוד את ה' מתוך אהבה וחביבות, עדי ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו.

(רעוא דרעוין פ' תזריע תשפ"ג)

עירין קדישין

ה' ניסן יו"ד של הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע. הרה"ק מאפטא היה חותם עצמו במכתבו "אוהב ישראל". פעם אחת נשפך מעט דיו ונתהוה נקודה שחורה באמצע תיבת אוהב ישראל, ויישב הרה"ק בדעתו שרמז הוא מן השמים שמצוי אצלו חסרון באהבת ישראל. החל הרה"ק לפשפש במעשיו למצוא החסרון, וברוב דקדוקו וצדקותו עלה בדעתו שאין אצלו פגם באהבת ישראל כלפי שום אדם מישראל מלבד כלפי ה'מוסר' של העיירה שמעשיו הרעים אינם מניחים מקום לאהוב אותו, והחליט לתקן הדבר ויישב בדעתו דאי' בספרים שכשיבא משיח יביאו לו אומות העולם מתנה נפש אחת מישראל שימצאו וימסרוהו למשיח צדקינו, ויהיה למשיח הנאה גדולה מזה, ולכאו' אינו מובן איך ימצאו אומות העולם נפש יהודית, והלא כשיתגלה מלך המשיח יברחו כל ישראל לבתי מדרשות ובתי כנסיות וכל אחד יעסוק בחפצי שמים כפי השגתו, אחד יאמר תהילים ואחד ילמד גמ' וכדו' והיכן ימצאו יהודי ברחוב, מוכרחים לומר שיהיה זה ה'מסור' שלגודל פחיתותו ומיעוט ערכו לא יתעורר ולא יכנס לבית מדרש, אותו ימצאו הגוים ויתנו למלך המשיח, ואם ע"י ה'מסור' הזה ייגרם כ"כ הנאה למשיח, איך אפשר שלא לאהוב אותו... ובזה עורר את אהבתו גם לאותו 'מסור' רשע.

במדינת רוסיה היה יהודי שחטא למלכות ונגזר עליו במשפט גזר דין מוות רח"ל. קודם ביצוע גזר הדין היו נותנים לנידון למוות שבוע של חופש שיוכל להיפרד ממשפחתו, ויהודי זה בצאתו מהמאסר חשב לעצמו מה לו לחזור כעת לביתו, הלא כל השבת ישבו בני המשפחה ויבכו, עדיף שיסע לרבי אולי יפעול שם ישועה, ונסע לאפטא. להרה"ק מאפטא היה קבוצת תלמידים שהיו משתמש בהם לבית דין שלו, ומפעם לפעם היה עורך 'משפטים' בבית דינו ומוציא פסק דין. באמצע שבת כינס הרה"ק מאפטא את הבי"ד שלו והדיע להם שיש לו דין תורה עם כביכול ב"ה, והחל להרצות את 'טענותיו' באמרו, "הלא יש לי כל טוב, בני חיי ומזוני, ולכאו' על מה מגיע לי ריבוי טובה כזה, מוכרח להיות שהקב"ה מקיים הפסוק "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו" וכדי שיפרע ממני בעוה"ב על רוב עוונותי לכן הוא נותן לי בעוה"ז רוב טובה כדי לשלם לי את מעט המצוות ומעשים טובים שכן עשיתי, ואם אמת הוא הדבר, איך אוכל ליהנות מכל הטובה בעוה"ז, בעת שאני מצטער על יהודי זה שהולכים להרוג וממילא לא יקויים בי הפסק של "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו", לכן מבקש מהדיינים שיפסקו להציל את היהודי מדין מוות כדי שיוכל להתקיים בו ומשלם לשונאיו... ולבקשתו פסקו הדיינים כן והיהודי ניצל ממות.

